

Nie tylko panowie w spódniczkach, czyli z czego słynie Szkocja

2014-06-06

Dudy, kilt, whisky, św. Andrzej i popłoch pospolity - charakterystyczny kwiat, błędnie utożsamiany z ostem. Obejmująca północną część Wielkiej Brytanii, a także wyspy Hebrydy, Orkady i Szetlandy, Szkocja to bodaj najbardziej charakterystyczna część składowa Zjednoczonego Królestwa i dawne niezależne królestwo o bogatej kulturze i tradycjach.

Szkocja jest zamieszkała co najmniej od V tysiąclecia p.n.e. Od początku była obszarem, na którym dochodziło do konfrontacji różnych kultur i ludów, jednakże jej dzika przyroda zawsze stawiała po stronie bieżących władców tych ziem. Walki o wpływy w Szkocji ciągną się przez całą jej historię. Jako jednolity organizm społeczny i gospodarczy, istnieje ona od IX w., kiedy to Kenneth MacAlpin władca celtyckiego królestwa Dalriady, zdobył koronę królestwa Piktów jednocząc oba państwa. Z czasem Szkocja została połączona z Anglią: najpierw unią personalną w 1603 r. gdy Jakub VI z dynastii Stuartów zasiadł na tronie angielskim po śmierci Elżbiety I, potem zaś unią realną w 1707 r., kiedy powstało Królestwo Wielkiej Brytanii. Szkoci nigdy nie pogodzili się z angielską dominacją, co wraz z poparciem dla legitymistycznej dynastii Stuartów doprowadzało wiele razy do powstań. W maju 1999 r., po raz pierwszy od trzech stuleci, Szkoci wybrali swój własny parlament (w odpowiedzi na referendum z 1979 r., w którym chęć posiadania własnej władzy ustawodawczej wyraziło 75% głosujących). Zapowiedzią zmiany polityki Wielkiej Brytanii wobec Szkocji był zwrot (w 1996 r.) kamienia koronacyjnego dawnych królów szkockich, który od siedmiu stuleci służył też królom brytyjskim i jako taki przechowywany był w Anglii. 15 października 2012 r. premier Wielkiej Brytanii David Cameron oraz premier Szkocji Alex Salmond podpisali w Edynburgu porozumienie, zgodnie z którym 18 września 2014 r. odbędzie się referendum niepodległościowe, które ma umożliwić ewentualne odłączenie się Szkocji od Wielkiej Brytanii.

Stolicą Szkocji jest Edynburg, a największym miastem Glasgow. Od 1996 r. kraj ten podzielony jest na 32 jednostki administracyjne zwane hrabstwami. Obowiązującą walutą - emitowaną przez trzy szkockie banki - jest funt szterling. Szkocja jest światowym centrum przemysłu whisky. Chociaż wynalezienie tego napoju alkoholowego jest do dziś kwestią sporną między Szkotami i Irlandczykami, szkocka whisky - czyli po prostu „szkocka” - jest znanym i cenionym na całym świecie „produktem flagowym” kraju. Tradycyjnym „miesiącem whisky” jest w Szkocji właśnie maj. Ważnym elementem lokalnej gospodarki jest również rybołówstwo i wydobywanie ropy naftowej z dna Morza Północnego.

Jeden z najbardziej „regionalnych” dęciaków - tzw. dudy - oraz męska spódniczka z charakterystycznym kraciastym wzorem - tzw. kilt - należą do ikon szkockiej kultury. Niezwykle różnorodna w swoich przejawach, posiada ona także bardziej współczesne oblicze, np. słynny Festiwal Edynburski. Pojęcie to obejmuje siedem oddzielnych tematycznie festiwali odbywających się co roku w stolicy Szkocji w ostatnich tygodniach sierpnia. Pierwszy festiwal zorganizowany został w 1947 r. aby ożywić lokalne życie kulturalne. Obecnie jest to największy festiwal kulturalny na świecie, który co roku odwiedza około 1 milion osób. Cykl rozpoczyna zazwyczaj „The Military Tattoo”, czyli festiwal orkiestr wojskowych. W skład programu wchodzi festiwal teatralny „The Fringe”, festiwal muzyki poważnej, w tym opery i baletu, „Edinburgh International Festival”, „Film Festival”, „Book Festival” oraz „Television Festival”.

Pisząc o szkockich tradycjach nie sposób pominąć zawodów „Highland Games”. Jedną z teorii

mówi, że narodziły się one podczas okupacji Szkocji przez Anglików: gdy Szkotom nie wolno było wprawiać się we władaniu bronią, pod pozorem zabawy ćwiczyli umiejętności przydatne na polu walki, wykorzystując przedmioty „codziennego użytku”. Tak powstały najważniejsze konkurencje Highland Games, czyli np.: rzut pniakiem (zadanie dla prawdziwych zakapiorów – pniak mierzy 6-7 metrów długości!), rzut ciężarem ponad poprzeczką, czy rzut szkockim młotem. Dziś zawody „Highland Games” są tradycyjnie organizowane w całej Szkocji w okresie od maja do sierpnia.

Na koniec kilka słów o tym, co Szkoci dali światu! Wśród najważniejszych szkockich wynalazków warto wymienić: telewizor (Baird), telefon (Bell), oponę pneumatyczną (Dunlop), maszynę parową (Watt), okrycia przeciwdeszczowe (Macintosh), czy grę w golfa. W dziedzinie medycyny Simpson wprowadził znieczulania chloroformem, a Fleming odkrył penicylinę. Dziełem Szkotów było również odkrycie insuliny, skonstruowanie igły lekarskiej oraz powiązanie malarii z ukąszeniami przez komary. Nie wolno zapominać o jednej z najśłynniejszych mieszanek Szkocji, tj. owcy Dolly - pierwszym sklonowanym ssaku na świecie.

Więcej ciekawostek o Szkocji i współpracującym z Krakowem Edynburgu w naszych kolejnych artykułach!

[Zaaplikuj sobie Edynburg!](#)

[Festiwal w Edynburgu czy edynburskie festiwale?](#)